

On Altı ve On Yedinci Yüzyıllarda İstanbul'da *Hul'* Yöntemiyle Boşanma

M. Akif Erdoğan

Ege Üniversitesi

İslam Dünyası'nda, özellikle Osmanlılar döneminde, boşanmanın nasıl ve hangi şartlarda gerçekleştiği önemli bir konudur. İslam hukuku, bilindiği gibi, boşanma hakkını daha çok erkeğe vermiştir. Tek istisnası, özel bir boşanma yöntemi olan *hul'*dur. Kadınlar açısından bu yöntem kocasından boşanmayı sağlarsa da, gerçekte, kadının maddeten kayba uğramasına neden olur. Bu yöntemin teorik yönü üzerine çok yazı yayınlanmıştır.¹ *Kuran'*ın 2: 229. ayeti *hul'*a dayanak gösterilmiştir. Bu yöntemin, İslam hukuku açısından yasal olduğuna dair de bir hadis zikredilir. Biz mevcut yayınlardan biliyoruz ki, evliliğini *hul'* yöntemiyle sona erdirmek isteyen kadınlar, mahkemede kocasına karşı geçerli gerekçeler sunmak zorundaydılar. Bu gerekçeler şer'î sicillerde belirtiliyor: 1. Genel bir ifade ile, geçimsizlik (birbirini sevmeme) 2. Erkeğin karısından uzun süreli ayrı kalması 3. Kocanın savaşa gitmesi, 4. Kocanın cinsel yetersizliği, 5. Kadına karşı fiziksel şiddet. Bilindiği gibi, normal durumda, İslam hukukunda boşanma

1 Ömer Nasuhi Bilmen, *Hukuk-ı İslamiye ve İstılahatı Fıkhiyye Kamusu*, 2. Cilt, İstanbul, s. 268-290; Joseph Schacht, *İslam Hukukuna Giriş*, çev. M. Dağ, A. Şener, Ankara 1977, s. 170; Boşanma kararı usul açısından her iki tarafından yüzüne karşı ve sözlü olarak onaylanmalıydı ('*vicahen ve şifahen tasdik*').

gerekçeleri kocanın din değiştirmesi, eşlerden birinin cüzzamlı olması ve delilik halidir. Biz bu tebliğimizde, yayımlanan İstanbul şer'î sicillerine göre, on altı ve on yedinci yüzyıllardaki *hul'* tutanaklarındaki bilgileri, bilinen bilgiler çerçevesinde bir yere oturtmaya çalışacağız.

Hul' araştırmaları açısından, Konya², Lefkořa³, Bursa,⁴ Kırım⁵ Sicilleri taranmıştır. Bu sicillere dayalı bilgilerden anladığımız kadarıyla, Osmanlı Dünyası'nda, on altıncı yüzyılın başlarından itibaren, Hanefi hukukunun uygulandığı yerlerde, *hul'*un usul ve sonuçları hep aynıdır. *Hul'* yöntemiyle boşanmayı genellikle kadın başlatır. Geçerli bir gerekçe mutlaka belirtilmelidir. Gerekirse gerekçe şahitler ile desteklenmelidir. şuhudü'l-hal de bu muameleye tanık olmalıdır.

Kadınlar, bu yöntemle boşandıktan sonra, *mehr-i müeccel*, *nafaka-i iddet ve meunet-i süknasından* vazgeçerler. Bazı durumlarda ise, *hul' bedeli* olarak, kadın, kocasına verdiği kişisel malları ya da borç parayı geri almaz. Eğer küçük çocuğu veya çocukları varsa, onun bakımını üstlenir. Kocasına, bir miktar bedel de verebilir. Bu hususlar, Osmanlı Dünyası'nda aşağı yukarı aynıdır.

Müteveffa Ronald C. Jennings, on altıncı yüzyılın sonları ile on yedinci yüzyılın ilk yarısında, Lefkoşa'da, *hul'* yöntemiyle boşananların varlığını keşfetmiştir. Ona göre, Lefkoşa'daki boşanmaların üçte biri *hul'* yöntemiyle gerçekteşmiştir. Bu oranın daha da yüksek olma ihtimali vardır. Zira; *hul'* yöntemiyle yapılan tüm boşanmalar şer'î sicillere kaydedilmemiştir. Böyle bir yasal zorunluluk yoktur.

-
- 2 İzzet Sak-Alaaddin Aköz, 'Osmanlı Toplumunda Evliliğin Karşılıklı Anlaşma ile Sona Erdirilmesi: Muhala'a (18. Yüzyıl Konya şeriye Sicillerine Göre)', *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 15, Konya 2004, s. 91-140
 - 3 Ronald C Jennings, 'Divorce in the Ottoman Sharia Court of Cyprus, 1580-1640', *Studia Islamica*, 78, 1993, s. 155-167
 - 4 C. M. Zilfi, "We do not Get Along: Women and Hul Divorce in the 18th century," in *Women in the Ottoman Empire: Middle Eastern Women in the Early Modern Era*, C. M. Zilfi, (ed.), Netherlands, (1997). Ayrıca; Abacı, N., *Bursa Sebri'nde Osmanlı Hukukunun Uygulanması: 17. Yüzyıl*, Ankara 2001, s.154
 - 5 Recep Çiğdem, 'Khul' or Dissolution of Marriage by a Woman: A Historical Background and Two Cases From the Bakhchisaray/Crimea Court', *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 21 (İzmir, 2005).

Bazı kadınlar boşanmak için şer'î mahkemeye bizzat geldikleri, bazıları da tayin ettikleri *erkek vekil* veya vekilleri aracılığıyla boşanmışlardır. Jennings, vekil kullanma yönteminin çok yaygın olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca, bu yöntem sadece Müslümanlar arasında değil, aynı zamanda *zimmi çiftler*⁶ ile karma evlilikler (Müslüman erkek ile zimmi kadın arasında kurulmuş olan evlilikler) için de geçerli olmuştur. Örneğin, bir Ortodoks kadın, Müslüman kocasından *hul'* yöntemiyle boşanmıştır. Boşanma talebi erkek tarafından gelmiştir. Zimmi bir kadının, mehir ve nafakasından vazgeçmesinin yanı sıra, *bedel-i hul'* olarak, erkeğe on koyun ve beş kilo buğday verdiğine dair bir tutanağa rastlamıştır. Bilindiği gibi, bu tür durumlarda, kocanın kadından çeyiz veya *mehir* miktarından daha fazlasını talep etmesi Hanefi hukukçuları tarafından hoş karşılanmamıştır. Jennings, başka bir örnek verir: Lefkoşa'da Ortodoks bir kadın, kocasına borç olarak verdiği parayı geri aldıktan sonra, kocasından boşanmıştır. Zimmi bir erkek, zimmi eşinden *hul'* yöntemiyle boşanmamak için, bazen eşinin kendisine nakit borcu olduğunu ileri sürebilirdi. Kuşkusuz bu durumu ispatlaması gerekirdi. Jennings, *hul'*u genellikle zengin kadınların fakir kocalarından boşanmak için kullandıkları bir hukuki hak olarak görür. *Hul'* yöntemiyle boşanan çiftlerin yeniden evlenmelerine, boşanan kadının başka bir erkek ile evlenmesi ve ondan da boşanması şartıyla izin verildi. Bu yeni evlilikte, kocası, kadına, *mehr-i müeccehni* vermesi gerekirdi. Jennings, Lefkoşa'daki boşanma gerekçelerini de bulmuştur: geçimsizlik ve zimmilerde eşlerden birinin İslam'ı kabul etmesi. Lefkoşa'da *hul'* yöntemiyle boşanma gerekçesi çoğunlukla geçimsizliktir (*adem-i zindegane*). Çiftler, şiddetli geçimsizlikten dolayı, ayrı yaşamaya başlıyorlar ve bu süreçte boşanma yoluna gidiyorlardı. Şiddetli geçimsizliği hem erkek hem kadın mahkemede boşanma gerekçesi olarak ileri sürebilirdi. Boşanma gerçekleştiği zaman, mahkemeden kendilerine yasal bir belge (*hüccet-i hul'*) verilirdi. Zimmi eşlerden birinin İslam'ı kabul etmesi, boşanma için bir gerekçe oluştururdu.⁷ Bazı kadınların, muhtemelen zengin olanların, boşanabilmek için ağır bir maddi bedel ödedikleri görülüyor. Örneğin, Müslüman bir kadın, Müslüman kocasından boşanabilmek için, Lefkoşa'daki

6 Hem Müslümanlar hem zimmiler (Yahudiler, Ortodokslar, Hristiyan Kıp-tiler) İslam hukukunun kendilerine sağladığı bu hakkın farkındaydılar.

7 Ronald C. Jennings, 'Divorce in the Ottoman Sharia Court of Cyprus, 1580-1640', *Studia Islamica*, 78, 1993, s. 155-167.

evini ona *hibe* etmiştir. Bazı kadınlar ise, kocalarına verdikleri borç paraların ne aslını ne de faizini geri alabilmişlerdir. Benzer örnekleri, Konya, Bursa ve İstanbul'da da görüyoruz. Zannımca, tek farklılık, kölelerin *hul'* yöntemiyle boşanmasına dair tutanakların azlığıdır.

Son yıllarda yayımlanan İstanbul Kadı *Sicilleri*, aynı tür boşanma yönteminin İstanbul'da da evli Müslümanlar ile evli zimmiler tarafından çokça kullanıldığını gösteriyor. Üsküdar, Balat, Galata, Rumeli Sadareti ve İstanbul mahkemelerine ait sicillerde, on altı ve on yedinci yüzyıllar boyunca, *hul'* yöntemiyle boşanan Müslüman ve zimmi kadınların sayısı tahmini olarak beş yüze ulaşıyor. Sicillerin tümü henüz yayımlanmadığı için, bu konuda tam bir rakam vermek ve diğer Osmanlı şehirlerindeki rakam veya oranlarla karşılaştırma yapma imkânı henüz yoktur. Ama bu tür boşanmaların sayısının, on yedinci yüzyılda, on altıncı yüzyıla göre arttığı rahatlıkla ileri sürülebilir. Bildiğim kadarıyla, Bursa ve Kayseri⁸ gibi Anadolu şehirlerinde de bu hakkın kadınlar tarafından resmen kullanılması açısından durum aynıdır. On beşinci yüzyılda *muhalea* türü boşanmalar Anadolu şehirlerinde nadir iken, on altıncı yüzyılda artmış, on yedinci yüzyılda daha da artmıştır. Bu durumun, kadınların maddeten zenginleşmesi ve kendilerine bahşedilen hukuki hakları kullanabilmeleriyle doğrudan ilişkili olduğu anlaşılıyor.

İstanbul ile ilgili mevcut yayınlara göre, İstanbul'da *hul'* yoluyla boşanmanın en eski tarihli kayıtlardan biri, 12 Eylül 1519 (17 Ramazan 925) tarihini taşıyor. Abdullah kızı Aişe, *mehr-i müeccel ve iddet nafakasından* vazgeçerek, kocası Kaymaksız Mehmed'den *hul'* yöntemiyle boşanmıştır. Kaymaksız Mehmed, mahkemeye bizzat gitmemiş, yerine üç Müslüman erkeğin şahitliğinde bir Müslüman erkeği kendisine vekil tayin etmiş ve muamele için onu mahkemeye göndermiştir.⁹

Üsküdar'da 1520-1550 yılları arasında, bu tür boşanmalara pek rastlanmıyor. Ancak, yüzyılın sonuna doğru, özellikle Kıptî kadınların *hul'* yöntemiyle (*muhalea-i sahibi-i şer'iyye*) boşandıkları fark ediliyor. Bu tür boşanma ile ilgili elimizde birkaç dava tutanağı mevcuttur.

.....

8 Ronald C. Jennings, "Women in Early 17th Century Ottoman Judicial Records: The Sharia Court of Ottoman Kayseri", *JESHO*, XVIII/1 (1975), s. 53-114

9 Üsküdar Mahkemesi 1 Numaralı Sicil, 1513-1521, İstanbul 2008, s. 372-73

Örneğin, İbrahim kızı Şahnisa, kocası İsmail'den *hul'* yoluyla Kasım 1549'da (Şevval 956) boşandı. Her iki taraf da boşanmayı kabul etti. Aralarında karı kocalık ilişkisi kalmadı.¹⁰

Başka boşanma örnekleri şöyledir: Ağustos 1550'de (Receb 957) Yanni kızı Hristifana isimli bir Ortodoks kadın, mehir ve iddet nafakasından vazgeçerek, Müslüman kocasından boşandı. Ali isimli kocası bu boşanmayı kabul etti.¹¹

Ocak 1564'de (Cemaziyelevvel 971) Hızır kızı Ayni, kocası Nevî'den mehirsiz ve nafakasız boşandı.¹²

4 Nisan 1564'de (21 Şaban 971) Üsküdar'ın Karamanlı köyünden Ahmed ile aynı köyden karısı Fatıma, her ikisi de birer Müslüman erkek vekil tayin ederek *hul'* yöntemiyle boşandılar. İki Müslüman erkek bu vekâlet (vekil-i mutlak) için şahitlik yaptılar. Kadının '... *mehr-i müeccelinden ve nafaka-i iddetinden ve sair hukuk-ı şer'iyyesinden feragat şartıyla hul' olmasın kabul ettim*' ifadesi tutanağa geçirildi.¹³

3 Aralık 1579'da (13 Şevval 987) başka bir tutanakta, Döçine isimli zimmi bir kadının, *hul'* yöntemiyle boşandıktan sonra, eski kocasının (*muhali'i*) mirasçıları ile kendisinden gasbedilen eşyaları geri alma mücadelesi anlatılır. Köylü zimmi kadın Döçine, eşi zimmi erkekten *hul'* yoluyla boşanmış, ancak kendi iddiasına göre mehr-i müeccelinden vazgeçmemiştir. Koca ölünce, mehirci kocanın zimmi annesi kefil olmuştur. Mehirci karşılığı olarak zimmi anne, boşanan gelinine bir takım kıymetli eşyalar vermiştir. Bir müddet sonra, anne de vefat etmiştir. Muhtemelen, bu annenin kızı veya kız kardeşi, bu eşyaları Döçine'den geri almışlardır. Döçine bu eşyaları geri alabilmek için iki zimmi erkeği, lehine şahit göstermiştir. Neticede Döçine'nin eşyalarını geri aldığı anlaşılıyor.¹⁴

Şubat 1580'de (Zilhicce 987) Çingene karı koca, birlikte Meclis'e geldiler. Aralarında anlaşmazlık ("ihtilaf") olduğunu ("ortalarında beynunet vaki olduğu") beyan ettiler, her iki taraf da muhalaayı

.....

¹⁰ Üsküdar Mahkemesi 17 Numaralı Sicil, 1549-56, İstanbul 2010, s. 149

¹¹ *Aynı sicil*, s.199

¹² Üsküdar Mahkemesi 26 Numaralı Sicil, 1562-63, İstanbul 2010, s. 260

¹³ *Aynı sicil*, s. 438

¹⁴ Üsküdar Mahkemesi 51 Numaralı Sicil, 1579-80, İstanbul 2010, s. 76

kabul etti. Kadın iki buçuk yaşındaki oğlunu babaya teslim etti.¹⁵

Kayıtlardan, boşanma sonrasında çocukların bakımını çoğunlukla kadınların üstlendiği anlaşılıyor. 21 Şubat 1580'de (5 Muharrem 988) kocasından boşanan Abdullah kızı Selime isimli Müslüman bir kadın, küçük kızının nafakasını da kendisinin üstlendiğini tutanağa yazdırdı.¹⁶ Boşanmış başka bir kadın Cafer kızı Huceste, erkek oğluna yedi yıl bakmayı kabul etmiştir.¹⁷ Yine, Hamza kızı Emetullah, kocası Musa'dan *hul'* yoluyla boşanmıştı. Ancak, Musa'dan hamile olduğunu sonradan anladı. Doğum yapıncaya kadar, eski kocasından nafaka talep etti. Kadı kararıyla ve geri ödenmek üzere *karz* yani borç olarak, Emetullah'a günlük üç akçe nafaka verilmesine karar verildi.¹⁸

Üsküdarlı Kamer Hatun, *hul'* bedeli olarak, evin tamiratına harcanan bin akçayı eşinden talep etmedi.¹⁹ Nisan 1638'de (Zilkade 1047) Arnavutköylü Corci kızı Zoyi, mehr-i müeccelinden vazgeçti; ayrıca, kocası Pavlaki'ye iki elmas hatem, altın süslemeli iki kutu, gümüş tepsi, sırmalı tülbent makrama ve Rus asıllı iki cariye verdi.²⁰ 30 Aralık 1670'de (17 Şaban 1081) Eyüplü Perviz kızı Fatıma, muhalaadan sonra bir çocuk doğurursa, onun da bakımını yedi seneye kadar üstleneceğini beyan etti.²¹ Sinan Paşa mahallesinden Mehmed kızı Ümmühani, *hul'* için, kocası Sefer Beşe'ye ayrıca iki bin akça ödedi.²²

Hul' yoluyla boşanmış kadınlar, bazen mehr-i müeccelinden vazgeçerek, *zimmet* adı altında mehirlerini sonradan eski kocalarından talep ediyorlardı. 31 Temmuz 1676'da (20 Rebiülevvel 1087) Edirnekapı'da Ezmerağda isimli Nasrani kadın, muhalaa yaptığı eski kocası Aleksandra'dan iki bin akçelik tutarındaki mehr-i muaccelini talep etti. Eski koca bir kısmını ödedi. Kalanı için '*sulh*' yapıldı.²³

Muhalaadan dönülemezdi. Eğer çiftler boşandıktan sonra

.....

15 Üsküdar Mahkemesi 51 Numaralı Sicil, s. 165

16 *Aynı sicil*, s. 184

17 *Aynı sicil*, s. 190

18 İstanbul Mahkemesi 18 Numaralı Sicil 1675-76, İstanbul 2010, s. 448-49

19 Üsküdar Mahkemesi 56 Numaralı Sicil, s. 201

20 *Eyüp Mahkemesi 37 Numaralı Sicil 1637-38*, İstanbul 2011, s. 369-70

21 *Eyüp Mahkemesi 82 Numaralı Sicil 1670-71*, İstanbul 2011, s. 46

22 *Bab Mahkemesi 3 Numaralı Sicil 1666-67*, İstanbul 2011, s. 173

23 İstanbul Mahkemesi 18 Numaralı Sicil 1675-76, İstanbul 2010, s. 451

yeniden evlenmek isterlerse, yeni nikâh yapmak zorundaydılar. Üsküdarlı Hamza, eşi Safiye ile muhalaa yaptı. Eşi, akd-i nikâh olmadan “bir daha ona helal olmazdı”²⁴ ve ayrıca, kadın için kocanın yeni bir mehr-i müeccel ödemesi gerekirdi.²⁵ Bazı durumlarda eski eşler birbirinden maddi menfaat sağlamak amacıyla boşanma türünü (*Hul'* mu, talak mı, yoksa fesh ya da tefrik mi?) bilerek karıştırıyorlardı. Kıpti Hasan, karısı Hafsa'yı dava etti. Eşiyle *hul'* yöntemiyle boşandığını ve hatta eşine 1.400 akça ödediğini beyan etti. Bu parayı geri almak istiyordu. İki erkek şahit lehine tanıklık yaptılar. Boşanmanın talak-ı selase mi yoksa muhalaa yoluyla mı olduğu anlaşılamadı. Bu paranın erkeğe iade edilmiş olması muhtemeldir.²⁶

Galata'da Müslümanlar arasında muhalaa yoluyla boşanmalar gerçekleşti. 13 Temmuz 1678 (23 Cemaziyelula 1089) Dimitri kızı Sultane, kocası Yorgaki'den *hul'* yoluyla boşandı. Teklif kadından geldi: “beynimizde şikak vaki olub hul' murad edinmeğin...” şeklinde beyanda bulundu. Kadın, mehr-i müeccel ile alacağı 30 esedi guruştan vazgeçti. İki erkek zimmi, kadın lehine şahit oldular. Erkek de muhalaa'yı kabul etti. Davanın gidişatını çok sayıda Müslüman ile iki erkek zimmi izledi.²⁷

Muhalaa usulünün Yahudiler arasında da bilindiği ve kullanıldığı anlaşılıyor. Ağustos 1620'de (Ramazan 1029) Hasköy Yahudilerinden İsak kızı Maliko, babası ve muhtemelen erkek kardeşini vekil tayin etti. Babası mahkemeye gelerek kızının İsrail oğlu Mosiko'dan boşanacağını beyan etti. Gerekçe kadının Kudüs'e gideceği idi. Erkek kabul edince *muhalaa* gerçekleşti ve iki Müslüman erkek gidişata şahit oldular.²⁸

Bu hakkı Ortodoksların da kullandığı görülüyor. Mayıs 1676'de (1087 Safer) Apostol kızı Sultana, kocası Alexandri'den *hul'* yoluyla boşandı. Mehr-i müeccel ve iddet nafakasından vazgeçti.²⁹

.....

24 Üsküdar Mahkemesi 56 Numaralı Sicil, 1582-83, İstanbul 2010, s. 144

25 Üsküdar Mahkemesi 56 Numaralı Sicil, s. 152-53

26 Üsküdar mahkemesi 84 Numaralı sicil, 1590-91, İstanbul 2010, s. 162

27 *Hasköy Mahkemesi 10 Numaralı sicil, 1674-79*, İstanbul 2011, s. 104

28 *Eyüp Mahkemesi 19 Numaralı Sicil 1619-20*, İstanbul 2011, s. 357-58

29 İstanbul Mahkemesi 18 Numaralı Sicil 1675-76, İstanbul 2010, s. 257

Sonuç olarak,

1. İslam hukukunda *talak* ile *tefrik* arasında bir boşanma yöntemi olarak kabul edilen *muhalaay*ı sıradan kadınların (Müslüman veya Gayrimüslim) kullandıkları görülüyor. Saraya mensup kadınların ya da üst düzey yöneticilerin eşlerinin bu yöntemle boşandıklarına dair örnekler bulunmuyor. Muhtemelen bu grup arasında da *hul*' yöntemi kullanıldı ama sicillere kaydedilmedi.

2. Bu yöntem, Hristiyan ve Yahudi kadınlar tarafından kullanıldı.

3. Zenginlikleri sayesinde kendi ayakları üzerinde durabilecek kadınlar, ya bizatıhi kendileri ya da yakın akrabaları (babaları, erkek kardeşleri) sayesinde *hul*' yöntemiyle boşandılar ve daha sonra başka bir erkekle evlendiler.

4. *Hul*'den sonra, kimi çiftler arasında, mirasın paylaşımı ve çocukların bakımı sorun olmaya devam etti. *Hul*' yöntemi, her ne kadar, kâğıt üzerinde karı kocalık ilişkilerini bitirdiyse de pratikte devam etti. Kadın *sükna* hakkından vazgeçse bile, özellikle iddet ve hamilelik durumlarında, koca, kadının mesken ihtiyacını karşılama yoluna gitti.

Tablo 1: On altı ve on yedinci yüzyıllarda İstanbul mahkemelerinde muhalaa türü boşanma sayısı (Kaynak: İstanbul Kadı Sicilleri, İSAM Yayınları)

Mahkemeler ve Yıl Aralıkları	Muhalaay türü boşanma sayısı	Mahkeme sicil defteri numarası
ÜSKÜDAR MAHKEMESİ		
1513-21	1	Üsküdar mah. 1
1518-21	-	Üsküdar mah. 2
1524-30	-	Üsküdar mah. 5
1534-36	-	Üsküdar mah. 9
1546-49	-	Üsküdar mah. 14
1549-56	2	Üsküdar mah. 17
1562-63	3	Üsküdar mah. 26
1579-80	10	Üsküdar mah. 51
1582-83	7	Üsküdar mah. 56

HUL' YÖNTEMİYLE BOŞANMA

1590-91	11	Üsküdar mah. 84
GALATA MAHKEMESİ		
1575-76	1	Galata mah. 5
1577-78	-	Galata mah. 7
1573-91	-	Galata mah. 15
1596-99	-	Galata mah. 20
1606-7	-	Galata mah. 32
1613-15	-	Galata mah. 37
1615-20	-	Galata mah. 46
1641-44	-	Galata mah. 65
1663	15	Galata mah. 90
RUMELİ SADARETİ MAHKEMESİ		
1594-95	-	Rumeli Sadareti 21
1647-49	10	Rumeli Sadareti 80
1663	1	Rumeli Sadareti 56
HASKÖY MAHKEMESİ		
1612-43	36	Hasköy Mah. 5
1674-79	10	Hasköy Mah. 10
EYÜP MAHKEMESİ		
1585-87	13	Eyüp mah. 3
1619-20	26	Eyüp mah. 19
1637-38	20	Eyüp mah. 37
1644	4	Eyüp mah. 49
1655	16	Eyüp mah. 61
1661-62	19	Eyüp mah. 74
1670-71	11	Eyüp mah. 82
1679-80	40	Eyüp mah. 90
BALAT MAHKEMESİ		
1563	1	Balat mah. 2
İSTANBUL BAB MAHKEMESİ		
1618	32	İstanbul mah. 3
1663-64	95	İstanbul mah. 12
1675-76	67	İstanbul Mah. 18
1691	40	İstanbul Bab Mah. 54